

ส่วนที่ 2

วิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพ

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจ

2.1.1 ผลผลิตภัณฑ่มวลรวมของจังหวัดพะเยา

ในปี 2558p จังหวัดพะเยามีมูลค่าผลผลิตภัณฑ่มวลรวม 33,391 ล้านบาท สำหรับสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ มีมูลค่า 12,564 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ สาขาการศึกษา มีมูลค่า 4,235 ล้านบาท สาขาการขนส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน มีมูลค่า 3,748 ล้านบาท และสาขาตัวกลางทางการเงิน มีมูลค่า 2,493 ล้านบาท โดยจังหวัดพะเยา มีผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว เท่ากับ 78,974 บาทต่อปี

ที่มา : บัญชีประชาชาติ (NI, QGDP, GPP), กุมภาพันธ์ 2560 / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.1.2 ภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดพะเยา

เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดพะเยาเดือนพฤษภาคม 2560 บ่งชี้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัว เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากเครื่องชี้ด้านอุปทานที่ขยายตัวจากภาคเกษตรกรรมและภาคบริการ ในขณะที่ด้านอุปสงค์หดตัวจากการใช้จ่ายภาครัฐและมูลค่าการค้าชายแดน สำหรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอยู่ในเกณฑ์ดี

ด้านอุปทาน พบว่ามีสัญญาณขยายตัว สะท้อนจากผลผลิตภาคเกษตรกรรมขยายตัวร้อยละ 396.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากปริมาณผลผลิตยางพาราที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายพื้นที่กรีดยางพาราที่ครบอายุการเปิดกรีด ประกอบกับฐานต่ำจากปีก่อน จากการที่ราคายางพาราตกต่ำไม่จูงใจให้เกษตรกรทำการกรีดยาง และปริมาณผลผลิตข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์น้ำที่ดีกว่าปีก่อนเป็นสำคัญ ผลผลิตภาคบริการขยายตัวร้อยละ 18.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ขยายตัวต่อเนื่องจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 1.4 จากยอดขายหมวดขายส่ง ขายปลีกฯ ที่เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ ในขณะที่ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมหดตัว ร้อยละ -7.1 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน หดตัวต่อเนื่องจากเดือนเดียวกันที่หดตัวร้อยละ -5.4 จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรมที่ลดลง สืบเนื่องจากโรงโม่หินอยู่ระหว่างต่ออายุประทานบัตร

ด้านอุปสงค์ พบว่ามีสัญญาณหดตัว จากดัชนีการใช้จ่ายภาครัฐ หดตัวร้อยละ -6.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน หดตัวจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 58.4 จากการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนและเงินเหลื่อมปีที่ลดลง ดัชนีการค้าชายแดน หดตัวร้อยละ -70.8 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากมูลค่าการส่งออกน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ยางมะตอย เหล็กเส้น เหล็กรูปต่างๆ และวัสดุก่อสร้างที่ลดลงเป็นสำคัญ ในขณะที่ดัชนีการบริโภคภาคเอกชน ขยายตัวร้อยละ 23.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ขยายตัวต่อเนื่องจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 16.7 จากภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดขายส่ง ขายปลีกฯ ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งปริมาณการจำหน่ายเบียร์และสุรา เนื่องจากการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายเพื่อกระตุ้นยอดขายในช่วงหน้าฝนและเข้าพรรษา เป็นสำคัญ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ขยายตัวร้อยละ 10.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ขยายตัวต่อเนื่องจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 6.2 จากพื้นที่อนุญาตก่อสร้างรวมที่เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ

ด้านรายได้เกษตรกรในจังหวัด พบว่า ดัชนีรายได้เกษตรกรในเดือนพฤษภาคม 2560 ขยายตัวร้อยละ 292.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน จากดัชนีปริมาณผลผลิตภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 396.0 เป็นผลมาจากปริมาณผลผลิตยางพารา ข้าวเหนียวและข้าวเจ้าที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ดัชนีราคาผลผลิตภาคเกษตรหดตัวร้อยละ -20.8 จากราคาข้าวเหนียว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าวเจ้าที่ลดลงเป็นสำคัญ
ที่มา : รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดพะเยา เดือนพฤษภาคม 2560 , สำนักงานคลังจังหวัดพะเยา

2.1.3 ฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับครัวเรือน

ในภาพรวม ปี 2557 รายได้เฉลี่ยของประชากรในจังหวัดพะเยา มีรายได้เฉลี่ย 64,263 บาท ต่อคนต่อปี โดยอำเภอที่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุด คือ อำเภอแม่ใจ จำนวน 68,409 บาท และอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยที่สุด คือ อำเภอภูกามยาว จำนวน 55,519 บาท

และจากการสำรวจครัวเรือนในจังหวัดพะเยาทั้งหมด จำนวน 116,713 ครัวเรือน พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ไม่น้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี มีจำนวน 114,586 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.18 และมีจำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อคนต่อปี มีจำนวน 2,127 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.82 จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยอำเภอที่มีจำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์เรื่องรายได้มากที่สุด คือ อำเภอเมืองพะเยา 694 ครัวเรือน และอำเภอที่มีครัวเรือนที่ตกเกณฑ์เรื่องรายได้น้อยที่สุด คือ อำเภอแม่ใจ 16 ครัวเรือน โดยในปี พ.ศ.2557 อำเภอที่ไม่มีครัวเรือนตกเกณฑ์เรื่องรายได้เฉลี่ย คือ อำเภอภูซาง

ตารางที่ 3 แสดงการจำแนกรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 – 2557 และครัวเรือนที่ตกเกณฑ์เรื่องรายได้ 30,000 บาท/คน/ปี

ที่	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)					จำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด (ครัวเรือน)	ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท/คน/ปี
		พ.ศ.2553	พ.ศ.2554	พ.ศ.2555	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557		
1	อำเภอดอกคำใต้	41,640	54,562	48,811	56,876	66,386	18,216	617
2	อำเภอเชียงคำ	49,920	54,453	51,880	57,233	65,860	20,860	230
3	อำเภอเชียงม่วน	44,369	46,247	49,557	51,752	57,629	5,354	47
4	อำเภอภูซาง	49,052	52,215	50,696	52,898	59,561	7,500	-
5	อำเภอจุน	46,601	51,812	56,402	59,731	65,831	11,981	200
6	อำเภอแม่ใจ	48,138	50,296	56,353	64,433	68,409	8,247	16
7	อำเภอเมืองพะเยา	44,544	49,082	51,028	54,405	66,666	27,898	694
8	อำเภอภูกามยาว	45,601	46,380	51,686	53,508	55,519	5,248	34
9	อำเภอปง	41,801	45,791	40,775	47,802	58,611	11,409	289
รวมจังหวัดพะเยา		43,205	45,925	50,661	55,563	64,263	116,713	2,127

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา, สิงหาคม 2556

แนวโน้มรายได้เฉลี่ยของประชากรของจังหวัดสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากเศรษฐกิจภายในจังหวัดดีขึ้น ดังนั้นทุกอำเภอจึงมีประชากรที่มีรายได้สูงขึ้น ควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ ให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

2.1.4 สถานการณ์การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดพะเยา มีแนวเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ตั้งแต่บริเวณบ้านฮวก หมู่ที่ 3 ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง ถึง บ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ 16 ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ เป็นระยะทาง 36 กิโลเมตร โดยมีช่องทางก๊วทก หมู่ที่ 12 ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง เป็นช่องทางที่ติดต่อระหว่างบ้านฮวก กับ บ้านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยะบูลี สปป.ลาว เป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนชายแดน ไทย-สปป.ลาว ซึ่งจุดผ่อนปรนบ้านฮวกมีสถานะเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า เปิดให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค-บริโภค ที่จำเป็นและอนุญาตให้ประชาชนเข้า-ออก ในพื้นที่ชายแดนของสองฝ่ายตามข้อตกลงระหว่างจังหวัดพะเยา กับ แขวงไชยะบูลี โดยราษฎรของทั้งสองประเทศสามารถเดินทางติดต่อค้าขายกันได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 18.00 น. ของทุกวัน โดยไม่มีการหยุดพักเที่ยงและให้มีการจัดตลาดนัดทุกวันทั้งที่ 10 และ 30 ของทุกเดือน โดยสถานการณ์การค้าชายแดน มีสถิติการค้าชายแดนระหว่างไทย-สปป.ลาว ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ปี 2554-2558)

ปี พ.ศ.	ประเภทยุทธศาสตร์การค้า			
	มูลค่าการค้า	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก	ดุลการค้า
ปี 2554	41,950,161.47	3,564,028.61	38,386,132.86	34,822,104.25
ปี 2555	43,619,943.90	2,937,995.48	40,681,948.42	37,743,952.94
ปี 2556	181,023,261.60	259,641.29	180,763,620.31	180,503,979.02
ปี 2557	231,398,471.38	1,463,019.97	229,935,451.41	228,472,431.44
ปี 2558	356,792,441.35	21,833,798.68	334,230,642.67	312,396,843.99

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, มกราคม 2559 / ด้านศุลกากรเชียงใหม่

สถานการณ์การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ด้านจังหวัดพะเยา ปี 2558 มูลค่าการค้ารวมเท่ากับ 356.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 มูลค่า 124.66 ล้านบาท หรือร้อยละ 53.89 ซึ่งไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า 312.37 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.75 แยกเป็น

- การส่งออกปี 2558 มีมูลค่า 334.16 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 104.28 ล้านบาท หรือร้อยละ 45.36 จากการเพิ่มขึ้นของการส่งออกในหมวดสินค้า ได้แก่ ยานพาหนะและส่วนประกอบ รถกระบะบรรทุก+อุปกรณ์ สินค้าเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง เหล็กเส้น เหล็กกล้า เครื่องใช้ไฟฟ้าอุปกรณ์และส่วนประกอบ

- การนำเข้าในปี 2558 มีมูลค่า 21.79 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 20.33 ล้านบาท หรือร้อยละ 1,392.47 จากการเพิ่มขึ้นของหมวดสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ สินค้ากสิกรรม (ลูกเต๋อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ยานพาหนะอุปกรณ์และส่วนประกอบ และวัสดุก่อสร้าง

2.1.5 ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) จังหวัดพะเยา

ปัจจุบันจังหวัดพะเยา มีผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ที่เข้ารับการลงทะเบียนผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 283 ราย/กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 579 ผลิตภัณฑ์ (ข้อมูล ณ ไตรมาสที่ 1 ธันวาคม 2557)

มูลค่าการค้าขายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ของจังหวัดพะเยาที่จำหน่ายทั้งในจังหวัด ต่างจังหวัด และต่างประเทศ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี มียอดจำหน่ายสินค้าประมาณ 808 ล้านบาท โดยสินค้าประเภทอาหาร มียอดจำหน่ายสูงสุด รองลงมา คือ ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก และประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ตามลำดับ เนื่องมาจากกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานจากการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและ การส่งเสริม จากสำนักงานพัฒนาชุมชน ในการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า ตามเทศกาล

ต่างๆ ในจังหวัด ต่างจังหวัดและในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของจังหวัดพะเยา คือ ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ และปล้ำส้ม เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนพะเยา)

จากข้อมูลข้างต้น การผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยสินค้าประเภทอาหาร มียอดจำหน่ายสูงสุด ดังนั้นควรพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้ปลอดภัย มีมาตรฐาน รองรับการแปรรูปเป็นสินค้า OTOP

2.1.6 ผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยามีเนื้อที่ถือครองการเกษตร ประมาณ 1.198,001 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.27 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อที่ทำนา มากที่สุด ประมาณ 638,207 ไร่ ที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ 288,120 ไร่ และที่ปลูกไม้ยืนต้น ประมาณ 178,636.75 ไร่ ตามลำดับ

ผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดพะเยา จำแนกตามพื้นที่เพาะปลูกต่อเนื้อที่การเก็บเกี่ยว ต่อผลผลิต โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิที่มีปริมาณการผลิตมากและมีคุณภาพสูง ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ และพืชไร่ ต่าง ๆ มีผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาจังหวัดจึงมีแนวโน้มพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างจุดเด่น และลดต้นทุนการผลิตเพื่อสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเนื้อที่การเพาะปลูก/เนื้อที่การเก็บเกี่ยว และผลผลิตเฉลี่ย

ที่	ชนิดพืช	ข้อมูลเปรียบเทียบ											
		พ.ศ.2553			พ.ศ.2554			พ.ศ.2555			พ.ศ.2555/2556		
		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ การเก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (กก./ไร่)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ การเก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (กก./ ไร่)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่การ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (กก./ไร่)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่การ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (กก./ไร่)
1	ข้าว												
	1.1 ข้าวนาปี	773,036	723,568		705,811	673,722		669,874	641,153		665,999	642,588	
	- ข้าวหอมมะลิ	504,207	503,448	564	508,242	481,341	547	468,036	455,011	567	522,452	506,222	585
	- ข้าวเหนียว	268,829	267,593	596	197,569	192,381	588	201,838	186,142	615	143,547	136,366	560
	1.2 ข้าวนาปรัง	109,074	69,995		65,636	55,911		85,022	79,864		107,665	104,759	
	- ข้าวเจ้านาปรัง	106,480	67,811	802	63,812	54,206	762	79,830	74,723	726	100,578	97,688	766
	- ข้าวเหนียวนาปรัง	2,594	2,184	823	1,824	1,705	780	5,192	5,141	698	7,087	7,071	735
2	ยางพารา	139,050	6,961	270	144,801	11,311	216	183,045	40,225	275	165,361	55,081	247
3	พืชไร่												
	3.1 ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ฤดูฝน)	363,503	348,363	890	369,475	317,751	861	282,994	254,599	724	284,686	273,949	685
	3.2 ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ฤดูแล้ง)	39,422	33,482	971	46,571	44,244	853	42,066	34,340	951	45,370	35,886	928
	3.3 มันสำปะหลัง	11,713	10,938	3,555	13,462	4,961	3,383	12,724	7,328	2,663	15,413	8,056	3,301
	3.4 กระเทียมหัว	12,496	12,496	1,380	12,290	11,533	1,249	13,859	12,739	514	12,205	12,021	184
	3.5 ชিং	1,964	1,964	2,847	2,240	1,898	2,215	6,441	4,002	2,450	2,731	2,731	2,353
	3.6 หอมแดง	10,955	8,347	1,795	23,915	20,626	1,755	9,765	8,934	1,128	13,446	1,855	1,226
4	ไม้ผล												
	4.1 ลำไย	61,815	56,984	285	61,195	56,603	358	59,064	56,213	517	57,911	46,548	560
	4.2 ลิ้นจี่	22,494	20,750	321	20,714	20,374	228	20,985	15,134	647	17,048	13,003	247

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา , ธันวาคม 2557

ตารางที่ 8 แสดงผลผลิตข้าวในจังหวัดพะเยา พ.ศ.2556/2557 (จำแนกรายอำเภอ)

อำเภอ	ฤดูกาลผลิต	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ผลผลิตรวม (ไร่)
อำเภอเมืองพะเยา	ข้าวนาปี	94,315	1,125	93,190	631	58,805
	ข้าวนาปรัง	12,063	1,149	10,314	700	7,637
อำเภอเชียงคำ	ข้าวนาปี	83,625	3,920	79,705	548	43,704
	ข้าวนาปรัง	15,490	157	15,333	604	9,259
อำเภอจุน	ข้าวนาปี	125,033	1,754	123,279	562	69,283
	ข้าวนาปรัง	17,969	-	17,969	984	17,688
อำเภอดอกคำใต้	ข้าวนาปี	179,251	6,525	172,726	565	97,608
	ข้าวนาปรัง	20,273	-	20,273	766	15,528
อำเภอแม่ใจ	ข้าวนาปี	61,924	1,636	60,288	624	37,641
	ข้าวนาปรัง	24,152	1,600	22,552	660	14,884
อำเภอปง	ข้าวนาปี	36,237	2,038	34,199	585	20,021
	ข้าวนาปรัง	6,973	-	6,973	800	5,578
อำเภอเชียงม่วน	ข้าวนาปี	14,830	380	14,450	578	8,354
	ข้าวนาปรัง	351	-	351	-	281
อำเภอภูซาง	ข้าวนาปี	31,491	2,367	29,124	588	17,133
	ข้าวนาปรัง	720	-	720	-	445
อำเภอภูพานยาว	ข้าวนาปี	39,293	3,666	35,627	564	20,098
	ข้าวนาปรัง	9,674	-	9,674	898	8,691
รวม	ข้าวนาปี	665,999	23,411	642,588	580	372,648
	ข้าวนาปรัง	107,665	2,906	104,759	764	79,992

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา , ธันวาคม 2557

ตารางที่ 9 แสดงสถานการณ์การผลิตลิ้นจี่ ปี 2557

อำเภอ	เกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ยีนตัน (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก./ไร่)
อำเภอแม่ใจ	1,870	12,582	12,582	7,798	581
อำเภอปง	254	2,426	2,426	1,528	630
อำเภอเมืองพะเยา	65	303	303	164	541
อำเภอเชียงคำ	61	457	457	261	571
อำเภอภูซาง	6	88	88	48	545
อำเภอดอกคำใต้	2	12	12	6	500
รวม	2,258	15,868	15,868	9,805	587

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา , ธันวาคม 2557

ผลผลิตรวมมากกว่าปี 2556 (80.76 ตัน) หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 เนื่องจากสภาพความหนาวเย็นต่อเนื่องยาวนานต้นลิ้นจี่มีเวลาสะสมอาหาร ชนิดพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 90 เป็นพันธุ์สูงฮวย ที่เหลือ ร้อยละ 10 เป็นพันธุ์อื่น ๆ เช่น พันธุ์โอวเฮียะค่อม กะโหลก ใบชิง นครพนม1 กิมเจ็ง จักรพรรดี

ตารางที่ 10 แสดงปริมาณการผลิต ปี 2556 - ปี 2557

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	ปี 2556	ปี 2557	% +/-	ปี 2556	ปี 2557	% +/-	ปี 2556	ปี 2557	% +/-
8 จังหวัดภาคเหนือ	833,259	831,866	-0.17	577,653	673,880	16.66	693	810	16.88
เชียงราย	130,627	130,116	-0.39	55,786	77,005	38.04	427	592	38.64
พะเยา	56,211	55,994	-0.39	25,531	32,756	28.30	454	585	28.85
ลำปาง	22,330	21,732	-2.68	5,605	9,127	62.84	251	420	67.33
ลำพูน	267,335	269,517	0.82	192,067	225,859	24.03	718	838	16.71
เชียงใหม่	300,716	295,391	-1.77	266,937	293,221	9.85	888	993	11.82
ตาก	19,116	19,914	4.17	13,389	14,418	7.69	700	724	3.43
แพร่	5,481	5,693	3.87	2,525	2,727	8.00	461	479	3.90
น่าน	31,443	33,509	6.57	15,813	18,767	18.68	503	560	11.33

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา , ธันวาคม 2557

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรรายสินค้าที่มีศักยภาพกับพื้นที่ปลูกจริง

ชนิดพืช	พื้นที่ที่มีศักยภาพ	พื้นที่ปลูกจริง (ไร่) ปี 2554/55	ผลต่าง
ข้าวหอมมะลิ	541,215	508,242	32,973
ข้าวเหนียวนาปี	288,615	197,569	91,046
ข้าวเจ้านาปรัง	457,744	63,812	393,932
ข้าวเหนียวนาปรัง	11,256	1,824	9,432
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(ฤดูฝน)	366,864	369,475	2,611
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(ฤดูแล้ง)	217,780	46,571	171,209
มันสำปะหลัง	119,896	13,462	106,434
กระเทียมหัว	15,249	12,290	2,959
ขิง	6,839	2,240	4,599
หอมแดง	13,545	23,915	10,370
ลำไย	133,490	61,195	72,295
ลิ้นจี่	48,600	20,714	27,886

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา , สิงหาคม 2555

ตารางที่ 13 ข้อมูลจำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

ชนิดพืช		ผลการรับรองมาตรฐานGAP				
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
1. ข้าว	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	0	451	689	682	287
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	500	500	803	689	457
2. ลำไย	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	802	522	1,502	170	346
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	802	522	1,502	170	346
3. ลิ้นจี่	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	351	1,211	772	78	700
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	400	1,376	772	78	700
4. สัตว์น้ำจืด	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	4	12	10	10	10
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	4	12	10	10	10
5. สุกร/ปศุสัตว์	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	0	5	9	5	3
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	29	5	9	5	3
รวม	จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับใบ Q	1,157	2,201	2,982	945	1,346
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจ	1,735	2,415	3,096	952	1516

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา , กันยายน 2556

สถานการณ์จำนวนแปลงฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐาน ในปี พ.ศ.2555 ฟาร์มที่ได้รับรองสูงสุด คือ ลันจี้ 700 แปลง รองลงมาคือ ลำไย 346 แปลง และข้าว 287 แปลง ดังนั้น แนวโน้มการพัฒนาของจังหวัด ควรยึด 3 ตัวหลักนี้ไว้ เพื่อพัฒนาสนับสนุนให้สามารถเพิ่มมูลค่าการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.7 ข้อมูลโคเนื้อและโคขุนจังหวัดพะเยา

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลจำนวนโคเนื้อและโคขุนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมปศุสัตว์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 – พ.ศ.2557

พื้นที่	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
อำเภอเมืองพะเยา	17,391	13,637	14,303	12,948	4,728	5,467
อำเภอจุน	8,891	11,111	4,653	4,272	2,335	2,446
อำเภอเชียงคำ	7,379	6,157	5,368	5,103	2,489	2,082
อำเภอเชียงม่วน	5,996	4,432	4,699	3,600	1,844	2,147
อำเภอดอกคำใต้	8,343	9,418	11,617	11,383	8,563	7,881
อำเภอปง	11,269	6,684	7,750	7,268	4,203	4,349
อำเภอแม่ใจ	6,724	4,288	4,257	4,459	3,062	2,046
อำเภอภูซาง	4,129	5,200	4,429	3,645	3,346	1,655
อำเภอภูกามยาว	12,815	7,769	5,567	4,390	2,317	2,086
รวมทั้งสิ้น	82,937	68,696	62,643	57,068	32,887	30,159

จากข้อมูลสถิติจำนวนโคเนื้อและโคขุนเบื้องต้น จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงโคเนื้อ / โคขุนมาตั้งแต่อดีตกาล ซึ่งในปี พ.ศ.2557 จังหวัดพะเยามีต้นทุนด้านพันธุ์โคเนื้อสำหรับการผลิตโคเนื้อ จำนวน 30,159 ตัว มีแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว 600 ไร่ มีกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ 9 กลุ่ม มีสหกรณ์โคขุนดอกคำใต้จำกัด 1 สหกรณ์ (ตั้งอยู่ที่ หมู่ 11 ตำบลบ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา) โดยสหกรณ์มีโคขุนที่พร้อมแปรรูปจำนวน 500 ตัว จังหวัดพะเยามีตลาดกลางซื้อ-ขาย โคเนื้อ 2 แห่ง (ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และ ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา) และมีโรงฆ่าโคเนื้อ/แปรรูปที่ได้มาตรฐาน GMP จำนวน 1 โรง มีการเพิ่มมูลค่าการเลี้ยงโคขุนโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สัตว์ซึ่งมีโรงงานผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อสัตว์ อยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพะเยา เป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ทำเป็นอาหารได้หลายอย่าง เช่น ไส้กรอก ลูกชิ้น เนื้อเส้น ฯลฯ โคเนื้อ/โคขุน เป็นสินค้าการเกษตรชนิดเดียวที่เกษตรกรเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเอง โดยไม่มีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาสินค้า จึงไม่มีปัญหาเรื่องราคาของผลผลิตเหมือนสินค้าการเกษตรชนิดอื่น จึงสามารถเป็นอาชีพทางเลือกที่มั่นคงรายได้แน่นอน สำหรับทดแทนอาชีพทางการเกษตรด้านพืชที่มีปัญหาด้านผลผลิตและราคาตลอดมา มีสถาบัน/องค์กร ที่ให้การสนับสนุนการผลิตโคเนื้อ / โคขุน ได้แก่ ส.ว.ท.ช.ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ฯลฯ และโคเนื้อ/โคขุน จะเป็นสินค้าที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ และในอนาคตอันใกล้นี้ โคเนื้อ/โคขุนจะเป็นสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญอันดับต้นๆของประเทศไทย ที่จะส่งออกไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน (A.E.C) และเป็นอาหารฮาลาลส่งออกไปยังกลุ่มประเทศมุสลิมตะวันออกกลาง ซึ่งผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นจะทำให้จังหวัดพะเยาเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อ / โคขุน ที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน และประเทศไทย ต่อไป

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพะเยา , ธันวาคม 2557

2.1.8 ข้อมูลสถานการณ์การเลี้ยงปลานิลในจังหวัดพะเยา

ปัจจุบันในจังหวัดพะเยามีพื้นที่การเลี้ยงปลานิล จำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,109.29 ไร่ และมีผลผลิตปลานิลจากการเลี้ยงจำนวนรวมเฉลี่ยประมาณ 4,802,767 ก.ก. ต่อปี โดยในจำนวนนี้จำแนกเป็นการเลี้ยงในระดับเพื่อการยังชีพ (เลี้ยงเพื่อใช้ บริโภคในครัวเรือนเป็นวัตถุประสงค์หลัก) จำนวนประมาณ ร้อยละ 95 และเลี้ยงในระดับเชิงพาณิชย์ (เลี้ยงเพื่อการจำหน่ายเป็นวัตถุประสงค์หลัก) จำนวนประมาณ ร้อยละ 5 ของการเพาะเลี้ยงปลานิลทั้งหมด

ปัจจุบันตลาดสินค้าสัตว์น้ำในจังหวัดพะเยา มีความต้องการปลานิลสดเพื่อการบริโภคโดยเฉลี่ยจำนวนประมาณ 6,000 – 7,000 ก.ก./วัน (ขึ้นอยู่กับช่วงฤดูกาล/เทศกาล) ผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์ในจังหวัดพะเยา สามารถผลิตปลานิลออกสู่ตลาดเพื่อการบริโภคได้โดยเฉลี่ยประมาณ 4,000 – 5,000 ก.ก./วัน ส่วนที่ยังขาดจะนำเข้ามาจากจังหวัดเชียงราย ส่วนผลผลิตปลานิลที่เกษตรกรในจังหวัดพะเยาผลิตได้นอกจากจะจำหน่ายในจังหวัดพะเยาแล้วยังส่งไปจำหน่ายในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดน่าน ลำปาง และ แพร่ เป็นต้น

ในจังหวัดพะเยา มีสหกรณ์ด้านการประมงจำนวน 1 แห่ง คือ สหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านต้า เมืองพะเยา จำกัด ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ดังกล่าวในปี พ.ศ.2553 ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกสหกรณ์ฯ จำนวนรวมทั้งสิ้น ประมาณ 94 ราย โดยมีพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำของสมาชิกฯ จำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 227 บ่อ พื้นที่รวม 322 ไร่ สามารถผลิตปลานิลออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่องทุกวัน เฉลี่ยประมาณ 2,000 – 3,000 ก.ก./วัน ผลผลิตโดยรวมเฉลี่ยจำนวนประมาณ 680 ตัน/ปี คิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ 29 ล้านบาท/ปี

ในอนาคตคาดว่าปริมาณความต้องการปลานิลเพื่อการบริโภคจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น กอปรกับจำนวนแหล่งน้ำธรรมชาติที่ลดจำนวนลง และปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จากธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค การเลี้ยงปลาจึงมีความสำคัญเพื่อสร้างแหล่งอาหารประเภทโปรตีนจากสัตว์น้ำให้พอเพียงต่อความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งน้ำชลประทานก็มีความสำคัญ เพราะการเลี้ยงสัตว์น้ำในเชิงพาณิชย์มีความจำเป็นต้องใช้น้ำปริมาณที่พอเพียงสำหรับเปลี่ยนถ่ายน้ำในช่วงระหว่างการเลี้ยงปลาของเกษตรกร โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

2.1.9 ข้อมูลการท่องเที่ยว วัฒนธรรม และประเพณี

จังหวัดพะเยามีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ โบราณสถานและประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมประเพณี โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีจำนวนมาก แต่จุดสำคัญ เช่น กว๊านพะเยา วนอุทยานภูลังกา อุทยานภูนาง (น้ำตกธารสวรรค์และชมนกยูง) อุทยานแห่งชาติภูซาง (น้ำตกอุ่น) ผาเทวดา วนอุทยานไดโนเสาร์แก่งหลวง อุทยานแห่งชาติดอยหลวง เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และโบราณสถาน มีจุดที่น่าสนใจ เช่น หอวัฒนธรรมนิทัศน์ วัดศรีโคมคำ พระธาตุจอมทอง พระตำหนักกว๊านพะเยา พิพิธภัณฑสถานเวียงพาว (วัดลี) วัดอนาลโยทิพยาราม อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง โบราณสถานเวียงลอ แหล่งโบราณสถาน บ้านร่องไฮ กลุ่มวัดไถลื้อ เช่น วัดพระธาตุสบแวน วัดหย่วน วัดแสนเมืองมา วัดท่าฟ้าใต้ กลุ่มวัดไทยใหญ่ เช่น วัดนันทาราม และกลุ่มวัดพื้นเมืองล้านนา เช่น วัดพระเจ้านั่งดิน

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวงานเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณีของจังหวัดพะเยา เช่น งานประเพณียี่เป็งลอยโคมที่กว๊านพะเยา เทศกาลดอกไม้สวย พลุงามที่กว๊านพะเยา งานตักบาตรสองแผ่นดินไทย-สปป.ลาว งานบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง งานปีใหม่เมืองกว๊านพะเยา งานปีใหม่เมืองไถลื้อ เทศกาลลีนจี่ ไหว้สาปู่จาพระเจ้าตนหลวง (ประเพณีแปดเป็ง) งานมหกรรม OTOP งานสืบสานตำนานไถลื้อ เวียนเทียนทางน้ำกลางกว๊านพะเยา เป็นต้น

ตารางที่ 18 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นจุดเด่นของจังหวัดพะเยา

เดือน	กิจกรรม	สถานที่
มกราคม	- ตักบาตรสองแผ่นดิน ภูเขา - ไชยะบุลี - ม่อนทานตะวันบาน - พิษิตคอยหนอก	- ด่านชายแดนบ้านฮวก อ.ภูเขา - ต.ป่าซาง อ.ดอกคำใต้ - อุทยานแห่งชาติคอยหลวง
กุมภาพันธ์	- งานเวียนเทียนทางน้ำกลางกว๊านพะเยา - วันดอกคำใต้งาม - สืบสานตำนานไทลื้อ	- กว๊านพะเยา ถนนชายกว๊าน อ.เมืองฯ - อ.ดอกคำใต้ - ลานวัฒนธรรมไทลื้อ วัดพระธาตุดอยสุบวง
มีนาคม	- งานประเพณีบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง - งานไหว้สาป่าญาญาลอ	- ลานอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง อ.เมืองพะเยา - โบราณสถานเวียงล่อ อ.จุน
เมษายน	- งานประเพณีปีใหม่เมืองพะเยา(สงกรานต์ที่กว๊านพะเยา) - สืบสานสงกรานต์ไทลื้อ	- ถนนชายกว๊าน อ.เมืองพะเยา - อ.เชียงคำ
พฤษภาคม	- งานไหว้สาป่าญาญาลอ (งานแปดเป็ง) - งานเทศกาลลีนจี่ของดีจังหวัดพะเยา - งานเวียนเทียนทางน้ำกลางกว๊านพะเยา	- วัดศรีโคมคำ อ.เมืองพะเยา - ข้างสถานีขนส่งจังหวัดพะเยา อ.เมืองพะเยา - กว๊านพะเยา ถนนชายกว๊าน อ.เมืองฯ
มิถุนายน	- ประเพณีเลี้ยงผีหนองเล็งทราย	- หนองเล็งทราย อ.แม่ใจ
กรกฎาคม	- งานเวียนเทียนทางน้ำกลางกว๊านพะเยา	- กว๊านพะเยา ถนนชายกว๊าน อ.เมืองฯ
สิงหาคม	- แอ่วภู ดูนกยูง - อุทยานแห่งชาติภูนาง - แชน้ำตกอุ่น กรุ๋นไอดิน - อุทยานแห่งชาติภูซาง	- อุทยานแห่งชาติภูนาง - อุทยานแห่งชาติภูซาง
กันยายน	- เทียวป่าหน้าฝน ไร่องานผ้าทอสูงที่สุดในประเทศ	- ผาเทวดา อำเภอดอกคำใต้
ตุลาคม	- พิษิตภูลังกา ชมทุ่งดอกโครจรง	- โครงการหลวงปังค่า อำเภอปง
พฤศจิกายน	- งานประเพณีเป็งลอยโคมที่กว๊านพะเยา	- ถนนชายกว๊าน อ.เมืองพะเยา
ธันวาคม	- งานกาชาดและงานฤดูหนาว - เทศกาลดอกไม้สวย พลุงามที่กว๊านพะเยา - งานสืบสานประเพณี ปีใหม่ม้ง	- ข้างสถานีขนส่งจังหวัดพะเยา - กว๊านพะเยา - อ.เชียงคำ

ภาพรวมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 241,512 คน โดยไม่แยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวนห้องพัก 544 ห้อง จำนวนผู้ประกอบการโรงแรม 10 แห่ง ดังนั้น ควรพัฒนาศักยภาพการให้บริการให้มีมาตรฐาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

ภาพการเพาะปลูก บริเวณรอบหนองเล็งทราย
ที่มา : <http://travel.thaiza.com>

2.1.10 ข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดพะเยา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่จังหวัดพะเยา ตั้ง พ.ศ. 2512 – 2556 รวมทั้งหมด 58 โครงการ ซึ่งดำเนินการเฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์ รวม 4 พระองค์ ดังนี้

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 38 โครงการ
- สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จำนวน 8 โครงการ
- สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำนวน 8 โครงการ
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 4 โครงการ

โดยแบ่งตามประเภทของโครงการ ได้แก่

- ประเภทพัฒนาด้านแหล่งน้ำ จำนวน 45 โครงการ
- ประเภทพัฒนาด้านการเกษตร จำนวน 3 โครงการ
- ประเภทพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 โครงการ
- ประเภทพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ จำนวน 1 โครงการ
- ประเภทพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม/การศึกษา จำนวน 1 โครงการ
- ประเภทพัฒนาแบบบูรณาการและพัฒนาด้านอื่นๆ จำนวน 5 โครงการ

ซึ่งจังหวัดพะเยามีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 บัญชีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2512 – 2556

แบ่งตามประเภทของโครงการ

พระราชดำริ	จำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ						รวม
	(1) ด้าน แหล่งน้ำ	(2) ด้าน การเกษตร	(3) ด้าน สิ่งแวดล้อม	(4) ด้านส่งเสริม อาชีพ	(7) ด้านสวัสดิการ สังคม/ การศึกษา	(8) ด้านบูรณาการ/ อื่นๆ	
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	36	-	-	1	-	1	38
สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	-	2	2	-	-	4	8
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	7	-	-	-	1	-	8
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	2	1	1	-	-	-	4
รวม	45	3	3	1	1	5	58

ตารางที่ 20 โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
เมืองพะเยา	1	อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยเหยียน (กรมชลประทาน)	บ้านใหม่ท่ากลาง ม.1 ต.บ้านใหม่	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 18 มกราคม 2527	2,000 ไร่
	2	อ่างเก็บน้ำแม่ต้า(ขนาดกลาง) บ้านแม่กาหลวง (กรมชลประทาน)	บ้านแม่กาห้วยเคียน ม.2 ต.แม่กา คาบเกี่ยว บ้านแม่กาหลวง ม.3 ต.แม่กา	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	45,650 ไร่
	3	อ่างเก็บน้ำห้วยโซ่ บ้านโซ่ (กรมชลประทาน)	บ้านโซ่ ม.2 ต.แม่ณาเรือ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 18 มกราคม 2527	1,000 ไร่
	4	อ่างเก็บน้ำห้วยตุ่น (กรมชลประทาน)	บ้านห้วยหม้อ ม.5 ต.ตุ่น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 18 มกราคม 2527	2,200 ไร่
	5	อ่างเก็บน้ำแม่ต้อม (กรมชลประทาน)	บ้านผมข้างมูบ ม.1 ต.สันป่าม่วง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 28 มกราคม 2527 หรือ 18 มกราคม 2527	8,000 ไร่
	6	อ่างเก็บน้ำห้วยม่วง (ห้วยแฮ้) (กรมชลประทาน)	บ้านห้วยหม้อ ม.5 ต.บ้านตุ่น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 29 เมษายน 2536	2,500 ไร่
	7	อ่างเก็บน้ำห้วยเฮือก (ภูิกา) (กรมชลประทาน)	บ้านต้าพระแล ต.บ้านต้า	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 10 สิงหาคม 2539	1,600 ไร่
	8	อ่างเก็บน้ำปู้หนอแก้ว (ภูิกา) (กรมชลประทาน)	บ้านแม่ต้อมใน ม.7 ต.สันป่าม่วง	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 28 กุมภาพันธ์ 2537	400 ไร่
เชียงคำ	9	ฝายบ้านใหม่ร่มเย็น (กรมชลประทาน)	บ้านใหม่ร่มเย็น ม.7 ต.ร่มเย็น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 มกราคม 2516	3,000 ไร่
	10	อ่างเก็บน้ำห้วยร่องสำน (กรมชลประทาน)	บ้านใหม่ร่มเย็น ม.7 ต.ร่มเย็น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2522	5,000 ไร่
	11	ฝายน้ำสา (กรมชลประทาน)	บ้านคุ้ม ม.6 ต.ร่มเย็น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 กุมภาพันธ์ 2523	1,000 ไร่
	12	อ่างเก็บน้ำห้วยสา (กรมชลประทาน)	บ้านสา ม.14 ต.ร่มเย็น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 กุมภาพันธ์ 2523	2,000 ไร่
	13	อ่างเก็บน้ำน้ำตัน (กรมชลประทาน)	บ้านใหม่ร่มเย็น ม.7 ต.ร่มเย็น	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พ.ศ. 2524	1,500 ไร่
	14	อ่างเก็บน้ำห้วยยัด (ภูิกา) (กรมชลประทาน)	บ้านผาลาด ม.3 ต.แม่ลาว	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 28 สิงหาคม 2544	2,100 ไร่
	15	ฝายวังผาเหนือและอาคาร ประกอบพร้อมปรับปรุง ตลิ่งลำน้ำแวน (ภูิกา) (กรมชลประทาน)	บ้านเชียงคาน ม.7 ต.เชียงบาน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 24 พฤษภาคม 2548	1,500 ไร่

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
	16	ฝายปู้ย่า (กรมชลประทาน)	บ้านทุ่งมอก ม.2 ต.เชียงบาน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 31 พฤษภาคม 2548	1,500 ไร่
	17	อ่างเก็บน้ำร่องอ่วม (กรมชลประทาน)	บ้านประชาภักดี ต.ร่มเย็น	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 12 กุมภาพันธ์ 2523	1,000 ไร่
	18	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า บ้านเชียงคาน (กรมชลประทาน)	บ้านเชียงคาน ต.เชียงบาน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 ธันวาคม 2549	3,000 ไร่
ภูซาง	19	อ่างเก็บน้ำห้วยจำตอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านทุ่งดิว ม.6 ต.ภูซาง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 17 มีนาคม 2521	200 ไร่
	20	อ่างเก็บน้ำห้วยบง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านสา ม.6 ต.ทุ่งกล้วย	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 กุมภาพันธ์ 2523	3,100 ไร่
	21	อ่างเก็บน้ำห้วยไฟ บ้านทุ่งกระเทียม (กรมชลประทาน)	บ้านทุ่งกระเทียม ม.11 ต.ภูซาง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 12 กุมภาพันธ์ 2523	3,000 ไร่
	22	ฝายวังผา บ้านสะแล่ง (ภูเกา) (กรมชลประทาน)	บ้านสะแล่ง ม.5 ต.เชียงแรง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 21 เมษายน 2544	3,100 ไร่
	23	ท่อส่งน้ำห้วยไฟและ ฝายทุ่งจำฝางพร้อมระบบส่งน้ำ (กรมชลประทาน)	อ.ภูซาง	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 17 กุมภาพันธ์ 2552	140 ไร่
ดอกคำใต้	24	ฝายห้วยนกเค้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านทราย ม.5 คาบเกี่ยว บ้านถ้ำมงคล ม.7 ต.บ้านถ้ำ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	1,500 ไร่
	25	อ่างเก็บน้ำร่องสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านปางเสด็จ ม.9 ต.บ้านปิน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	15,000 ไร่
	26	ฝายห้วยป่าซาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านป่าซาง ม.10 ต.ป่าซาง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	1,500 ไร่
	27	ฝายห้วยป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านทราย ม.5 ต.บ้านถ้ำ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	1,000 ไร่
	28	อ่างเก็บน้ำห้วยใหม่(ห้วยสูง) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านใหม่ชัยมงคล ม.7 ต.หนองหล่ม	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 10 มีนาคม 2536	1,300 ไร่

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
แม่ใจ	29	อ่างเก็บน้ำแม่ปืม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ขนาดกลาง)(กรมชลประทาน)	บ้านไร่อ้อย ม.5 ต.บ้านเหล่า คาบเกี่ยวบ้านทุ่งรวงทอง ม.9 ต.แม่ใจ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 15 มกราคม 2524	45,650 ไร่
	30	อ่างเก็บน้ำแม่สุก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านแม่สุก ม.2 ต.แม่สุก	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 18 มกราคม 2527	1,200 ไร่
จุน	31	อ่างเก็บน้ำน้ำจุน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน)	บ้านเข็ยะ ม. 4 ต.จุน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 21 มีนาคม 2532	10,000 ไร่
	32	อ่างเก็บน้ำห้วยเคียน (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านห้วยแก้วพัฒนา ม.11 ต.ห้วยข้าวก่ำ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 27 มกราคม 2540	1,400 ไร่
	33	ฝายล่อ อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านเวียงล่อ ม.11 ต.ล่อ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 28 ธันวาคม 2543	3,500 ไร่
	34	อ่างเก็บน้ำห้วยสร้อยศรี (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านสร้อยศรี หมู่ที่ 7 ตำบลจุน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 23 ธันวาคม 2553	500 ไร่
เชียงม่วน	35	อ่างเก็บน้ำห้วยเพ็ง อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านหลายทุ่ง ม.6 ต.เชียงม่วน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 28 พฤศจิกายน 2538	650 ไร่
	36	อ่างเก็บน้ำห้วยขาน อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านไชยสถาน ม.4 ต.เชียงม่วน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 6 พฤษภาคม 2539	1,550 ไร่
ปง	37	ฝายน้ำมาวพร้อมระบบส่งน้ำ (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านหนูน ม.6 ต.ปง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 10 ธันวาคม 2539	3,400 ไร่
	38	พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ โครงการห้วยน้ำคะ (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	บ้านน้ำคะ ต.ผาช้างน้อย	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	ราษฎรในพื้นที่
	39	พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ โครงการห้วยไต้ม (ภูึกา) (กรมชลประทาน)	ต.ผาช้างน้อย	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	ราษฎรในพื้นที่
	40	จัดหาน้ำสนับสนุนสถานีพัฒนา การเกษตรพื้นที่สูงดอยผาช้าง (ฝายห้วยน้อยพร้อมระบบส่งน้ำ) (กรมชลประทาน)	บ้านสันติสุข ต.ขุนควร	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 29 กุมภาพันธ์ 2548	ราษฎรในพื้นที่
	41	ก่อสร้างฝายห้วยผาดั้งพร้อม ระบบส่งน้ำ (กรมชลประทาน)	บ้านขุนกำลัง ต.ขุนควร	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 29 มกราคม 2548	ราษฎรในพื้นที่

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
	42	ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝางซ้าย และขวา ฝ่ายน้ำสาว ลูกที่ 1 (ภูเก็ก) (กรมชลประทาน)	บ้านสันติสุข ต.ขุนควร	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 29 มกราคม 2548	ราษฎรในพื้นที่
	43	ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝางซ้าย และขวา ฝ่ายน้ำสาว ลูกที่ 2 (ภูเก็ก) (กรมชลประทาน)	บ้านสันติสุข ต.ขุนควร	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 29 มกราคม 2548	700 ไร่
	44	อ่างเก็บน้ำห้วยเฟือง (ภูเก็ก) (กรมชลประทาน)	ต.ผาช้างน้อย	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 17 กุมภาพันธ์ 2537	4,500 ไร่
ภูเก็กยาว	45	อ่างเก็บน้ำห้วยบง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ภูเก็ก) (กรมชลประทาน)	บ้านอิงโค้ง ต.ห้วยแก้ว	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พ.ศ.2512	600 ไร่

ตารางที่ 21 โครงการพัฒนาด้านการเกษตร

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
เชียงคำ	1	กลุ่มสถานีพัฒนาการเกษตร ที่สูงกลุ่มบ้านเล็กในป่าใหญ่ และกลุ่มพัฒนาอาชีพเขต ภาคเหนือ (พัฒนาการเกษตร) (กรมวิชาการเกษตร)	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ บ้านหนองห้า	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	เกษตรกร ในพื้นที่
ภูซาง	2	โครงการแก้ไขปัญหาราคา กระเทียมตกต่ำบ้านทุ่งกระเทียม (มูลนิธิชัยพัฒนา/จังหวัด พะเยา/โครงการชลประทาน พะเยา/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)	ต.ภูซาง	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ราษฎรในพื้นที่
ปง	3	เลี้ยงแพะนมเพื่อศึกษาวิจัย และขยายผลส่งเสริมเกษตรกร ตามพระราชดำริ (กรมปศุสัตว์)	สถานีพัฒนาเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 26 กุมภาพันธ์ 2548	ราษฎรในพื้นที่

ตารางที่ 22 โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
ปง	1	ปลูกไม้เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ในพื้นที่โครงการภาคเหนือ (สำนักราชเลขาธิการ/ กองทัพภาคที่3)	สถานีพัฒนาเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 31 มกราคม 2548	2,280 ไร่
	2	ฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัคร พิทักษ์ป่า (สำนักราชเลขาธิการ)	บ้านปางค่า ต.ผาช้างน้อย	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ.2549	ราษฎรในพื้นที่
	3	พัฒนาพื้นที่ป่าไม้ตาม พระราชดำริ บ้านปางพริก (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)	บ้านปางพริก ต.ผาช้างน้อย	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 17 กุมภาพันธ์ 2552	พื้นที่ป่า 9,000 ไร่

ตารางที่ 23 โครงการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
ปง	1	ศูนย์พัฒนาโครงการ หลวงปางค่าบ้านสิบสองพัฒนา (ขุนน้ำตัม) (สำนักงานมูลนิธิโครงการหลวง)	บ้านปางค่าใต้ ม.1 /บ้าน ปางค่าเหนือ ม.6/ บ้านสิบ สองพัฒนา ม.7ต.ผาช้างน้อย	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พ.ศ.2512	ราษฎรในพื้นที่

ตารางที่ 24 โครงการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม/การศึกษา

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
ปง	1	โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบำรุงที่ 88 (กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน)	บ้านใหม่ปางค่า ต.ผาช้างน้อย	สมเด็จพระศรีนครินทราบรม ราชชนนี	ราษฎรในพื้นที่

ตารางที่ 25 โครงการพัฒนาแบบบูรณาการและโครงการพัฒนาด้านอื่น ๆ

อำเภอ	ที่	โครงการ/ หน่วยดำเนินการ	พื้นที่ดำเนินการ	พระราชดำริ/ เมื่อวันที่	พื้นที่รับ ประโยชน์
เชียงคำ	1	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ (สำนักพระราชเลขานุการ/ กรมปศุสัตว์/ กรมชลประทาน)	บ้านเข้หนองห้า ม.16 ต.ร่มเย็น	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 17 มกราคม 2545	
	2	จัดหาน้ำสนับสนุน บ้านเข้หนองห้า (ฝายต้นน้ำ /ถังพักน้ำ) (กรมชลประทาน)	บ้านเข้หนองห้า ต.ร่มเย็น	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 28 มกราคม 2545	200 ไร่ /21,000 ไร่
ปง	3	สถานีพัฒนาเกษตรที่สูงตาม พระราชดำริบ้านสันติสุข - บ้านขุนกำลัง (สถานีพัฒนา เกษตรที่สูงฯ/สำนักบริหาร พื้นที่อนุรักษ์ 15)	บ้านสันติสุข ม.7 และ บ้านขุนกำลัง ม.4 ต.ขุนควร	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 29 มกราคม 2548	ราษฎรในพื้นที่
	4	สำรวจและวางแผนการใช้ ที่ดินลุ่มน้ำภาคเหนือ (กรมชลประทาน)	ต.ปง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	ราษฎรในพื้นที่
	5	เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน (กรมประมง/กรมปศุสัตว์/ กระทรวงศึกษาธิการ/อบต./อบจ.)	บ้านปางพริก ม.3 และ บ้านน้ำคะสานก้วย ม.6 ต.ผาช้างน้อย	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ.2523	ราษฎรในพื้นที่

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดพะเยาส่วนใหญ่ จะเน้นการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำ รองลงมาโครงการการพัฒนาแบบบูรณาการและโครงการพัฒนาด้านอื่น ๆ และด้านการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งจะส่งผลสะท้อนให้ประชาชนได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและสนับสนุนการผลิตผลทางการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ต่อไป

2.1.11 การเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศใน ASEAN และ GMS

ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) จังหวัดพะเยามีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่บ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา กับเมืองคอบแขวงไชยะบูลี ซึ่งเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดน ตามข้อตกลงของคณะกรรมการการรักษาสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ไทย – ลาว ทำให้มีศักยภาพในการเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างทั้งสองประเทศ มีการพบปะ เยี่ยมเยือนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเข้าร่วมงานประเพณี การแข่งเรือ การตัดกบตรสองแผ่นดิน การเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว โดยเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นจุดผ่านแดนถาวร

สำหรับการเดินทางจากด่านบ้านฮวกถึงท่าเทียบเรือปากคอบ เมืองคอบ แขวงไชยะบูลี ระยะทาง 38 กิโลเมตร และเชื่อมโยงไปสู่หลวงพระบาง ใช้เวลาเดินทาง โดยเรือ 4 ชั่วโมง ปัจจุบันได้อนุญาตให้ราษฎรแต่ละฝ่ายเดินทางผ่านจุดผ่อนปรนที่บ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา และด่านประเพณีบ้านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยะบูลี ทุกวัน (เวลา 06.00-18.00 น.) และวันตลาดนัด ทุกวันที่ 10,30 ของเดือนซึ่งการดำเนินธุรกิจผ่านจุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง และด่านประเพณีบ้านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยะบูลี

จังหวัดพะเยาและแขวงไชยะบูลี ได้ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว ครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 23-25 มีนาคม 2552 เพื่อร่วมกันผลักดันในการยกระดับจุดผ่อนปรนฯให้เป็นด่านสากลในอนาคต เพื่อเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน อีกสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS

นอกจากนี้ จังหวัดพะเยา ได้ลงนามในบันทึกแสดงเจตจำนงเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้อง กับ เขตปกครองตนเองสิบสองปันนา แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2547 เพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนการเยือนและความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรม การศึกษา การกีฬา สาธารณสุขและอื่น ๆ ด้วยความเสมอภาคและเอื้ออำนวยประโยชน์แก่กัน เพื่อความเจริญก้าวหน้าร่วมกัน ซึ่งภายหลังจากการลงนาม ได้มีการเดินทางไปเยือนเขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสิบสองปันนา เพื่อกระชับสัมพันธ์ไมตรีให้แน่นแฟ้นการประชุมร่วมกับผู้บริหารของเขตฯ สิบสองปันนา นำไปสู่การลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง (Memorandum of Understanding : M.O.U) เมื่อเดือนกันยายน 2558

จังหวัดพะเยามีศักยภาพด้านพื้นที่ เหมาะที่จะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนจุดเชื่อมโยงในระบบ logistic (เหมาะสมกับระยะเวลาพักรถ ซึ่งใช้ระยะเวลาเดินทางจากสิบสองปันนาถึงพะเยา ไม่เกิน 10 ชั่วโมง) และกระจายสินค้าสู่กลุ่มประเทศ GMS และกลุ่ม ASEAN มีจุดผ่อนปรนชายแดนไทย-ลาว และยังสามารถเป็นจุดพักเพื่อเดินทางไปท่องเที่ยว หรือการกระจายสินค้าลงสู่ส่วนกลางของประเทศ และภายในภาคเหนือ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดได้สะดวก ด้วยภูมิประเทศที่เป็นศูนย์กลางเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคม การพักรถ การกระจายสินค้าไปจังหวัดต่าง ๆ และประเทศในกลุ่ม GMS

ภาพแผนที่อาเซียน

ที่มา : <http://www.uasean.com/kerobow01/36>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2554 – 2559) ได้ให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไว้ครอบคลุม ทั้งมิติด้าน ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเสาหลักของประชาคมอาเซียน กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากาในระยยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ระบุถึงบทบาทการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียน เศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และกรอบความร่วมมือเศรษฐกิจประชาคมอาเซียนของภาคเหนือ เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงตอนบน (GMS) และกลุ่มเอเชียใต้ (BIMST-EC) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ (NSEC) และแนวตะวันออก – ตะวันตก (EWEC) รวมทั้งเชื่อมโยงสู่ประเทศเมียนมาร์ และเอเชียใต้ ผ่านทางพรมแดนตะวันตกของภาคเหนือ (WEST GATE) โดยเร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ โครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง สร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก รวมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบเชิงลบจากการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนากาในระยยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การเชื่อมโยงกระประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นฐานการผลิตด้านการเกษตร โดยจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ทั้งด้านการเกษตร ป่าไม้ ยางพารา และการประมง

สำหรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่มีเป้าหมาย ส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินลงทุน อย่างเสรี โดยมีสินค้า ใน 9 สาขาหลักที่สำคัญที่อยู่ภายใต้แผนงาน การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ คือ เกษตร ประมง ไม้ ยางพารา สิ่งทอ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาสุขภาพ จึงเป็นโอกาสสำคัญที่จังหวัดพะเยา ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) ที่สามารถเชื่อมต่อทั้งด้านเส้นทาง และบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนากาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1 สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงตามกรอบความร่วมมือ GMS BIMSTEC ACMECS และ AEC สนับสนุนกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ในการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ทำให้ต้องเร่งพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถในการ แข่งขันให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของจังหวัด การอนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความมั่นคงภายใน และตามแนวชายแดน เพื่อให้เกิดความพร้อมในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น แนวโน้มการพัฒนาจึงควรมีการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ กระบวนการผลิตทางการเกษตรโดยเน้น ความปลอดภัย สร้างความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเอง เพื่อสร้างจุดเด่นและเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้สูงขึ้นภายใต้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคง โดยสภาพทั่วไปของจังหวัดพะเยามีความสงบ เหมาะแก่การหยุดพักเพื่อพักผ่อน และท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ รวมทั้งการท่องเที่ยว เชิงเกษตร ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ต้องการทั้งความปลอดภัยด้านอาหาร วิถีชีวิตเกษตรกรรม และวัฒนธรรมดั้งเดิมในเวลาเดียวกัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการบริการและกระตุ้นการค้า การลงทุนภาคการเกษตรของจังหวัดพะเยาได้อีกทางหนึ่ง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคม

2.2.1 ด้านการศึกษา

จังหวัดพะเยา มีจำนวนสถานศึกษา ทั้งหมดจำนวน 629 แห่ง แยกเป็นระดับอนุบาล จำนวน 250 แห่ง ระดับประถมศึกษา จำนวน 266 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 102 แห่ง ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 9 แห่ง และ ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 2 แห่ง จำแนกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนสถานศึกษา แยกตามระดับการศึกษา เป็นรายอำเภอ ดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	อำเภอ								
		เมือง	จุน	เชียงคำ	เชียงม่วน	ดอกคำใต้	ปง	แม่ใจ	ภูซาง	ภูพานยาว
อนุบาล	250	56	27	38	14	27	37	21	16	14
ประถมศึกษา	266	57	28	41	14	30	41	20	20	15
มัธยมศึกษาตอนต้น	80	17	8	12	5	13	9	8	4	4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	22	6	3	2	1	3	3	1	1	2
อาชีวศึกษา	9	5	-	1	-	2	1	-	-	-
มหาวิทยาลัย	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	629	143	66	94	34	75	101	50	41	35

จากตารางที่ 26 พบว่า จังหวัดพะเยามีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ก่อนปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งสามารถรองรับและพัฒนาประชาชนในจังหวัดและต่างจังหวัดได้ สามารถพัฒนาหลักสูตรเฉพาะ เช่น หลักสูตรการพัฒนาด้านการเกษตร และบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การผลิตและแปรรูป รวมทั้งการบริหารจัดการภาคการเกษตรในอนาคต

2.2.2 ด้านสาธารณสุข

จังหวัดพะเยา มีสถานพยาบาล จำนวนทั้งสิ้น 187 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 8 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 94 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขชุมชน จำนวน 15 แห่ง และคลินิกทุกประเภท จำนวน 69 แห่ง โดยแยกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนสถานพยาบาล แยกรายอำเภอ

อำเภอ	โรงพยาบาล รัฐบาล	โรงพยาบาล เอกชน	รพ.สต.	สสช.	คลินิก ทุกประเภท
อำเภอเมืองพะเยา	2	1	15	-	38
อำเภอจุน	1	-	9	-	5
อำเภอเชียงคำ	1	-	17	2	17
อำเภอเชียงม่วน	1	-	5	2	-
อำเภอดอกคำใต้	1	-	15	1	3
อำเภอปง	1	-	12	7	2
อำเภอแม่ใจ	1	-	9	2	2
อำเภอภูซาง	-	-	7	1	1
อำเภอภูพานยาว	-	-	5	-	1
รวม	8	1	94	15	69

จากตารางที่ 27 พบว่า จังหวัดพะเยามีสถานพยาบาลที่มีความพร้อมในการรักษาพยาบาล ตามมาตรฐาน ซึ่งจำนวนสถานพยาบาลที่ครอบคลุมทุกอำเภอสามารถให้บริการประชาชนในด้านคุณภาพชีวิตได้ เป็นอย่างดี ทั้งการให้บริการด้านสุขภาพ การให้บริการด้านสาธารณสุขชุมชน

สถานการณ์ด้านการสาธารณสุขที่สำคัญในจังหวัดพะเยา

1. **สถานการณ์โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง** หรือ “โรควิถีชีวิต” ที่สำคัญ คือ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง และโรคมะเร็ง ซึ่งโรคเหล่านี้มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น หากไม่สามารถสกัดกั้นหรือหยุดยั้งปัญหาได้จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยพิการเสียชีวิตมีภาระค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและการสูญเสียทางเศรษฐกิจตามมา

2. **โรคไตวายเรื้อรัง** จากข้อมูลผู้ป่วยในของโรงพยาบาล พบว่าอัตราป่วยด้วยโรคไตวายเพิ่มขึ้น กล่าวคือจาก 516.58 ต่อประชากร 100,000 คน ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญคือภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง

3. **โรคมะเร็งตับ** การเปลี่ยนแปลงแบบแผน การบริโภคอาหารเป็นการบริโภคอาหารนอกบ้านหรืออาหารสำเร็จรูป โดยหากซื้อจากร้านอาหารแผงลอยอันเกิดจากการปนเปื้อนเชื้อโรคหรือสารพิษ รวมทั้งการบริโภคอาหารปรุงไม่สุกด้วยความร้อน โดยเฉพาะอาหารที่ทำจากปลาน้ำจืด ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคมะเร็งตับ

4. **โรคมะเร็งปอด** อุบัติการณ์ป่วยและตายของมะเร็งปอดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากอัตราป่วย 28.05 ต่อประชากร 100,000 คน เพิ่มขึ้น มากกว่า 2 เท่า ภายใน 7 ปี ซึ่งคาดว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการบริโภค ยาสูบและมลภาวะทางอากาศ จากการสำรวจสภาวะสุขภาพคนพะเยา พบว่าประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ถึงร้อยละ 23.9

5. **มะเร็งปากมดลูก** จากการวิเคราะห์ผลการตรวจทางเซลล์วิทยาและรายงานผลตามระบบ The Bethesda System (TBS) ของผู้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกระยะเริ่มแรก โดยวิธี Pap smear จังหวัดพะเยารายปีและเปรียบเทียบข้อมูลการตรวจย้อนหลัง 7 ปี พบว่า ผู้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สามารถตรวจพบผู้ป่วยระยะก่อนมะเร็งเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้สามารถรักษาให้หายขาดได้

6. **สุขภาพจิต** สถานการณ์จากภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตและการฆ่าตัวตายในจังหวัดพะเยาพบว่าปัญหาสุขภาพจิตนั้นมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาจากอัตราการพยายามฆ่าตัวตายและการ ฆ่าตัวตายสำเร็จ ซึ่งจังหวัดพะเยามีอัตราฆ่าตัวตายสำเร็จเท่ากับ 15.01 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงกว่าอัตราการฆ่าตัวตายของประเทศ

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

จากภาพรวม ควรมีการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการค้า แรงงาน เพื่อป้องกันปัญหาด้านสาธารณสุข ทั้งโรคอุบัติเก่าและอุบัติใหม่ อีกทั้งควรมีการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีความปลอดภัย เน้นการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดพะเยา มีแหล่งทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย พร้อมหนุนเสริมปัจจัยการผลิตและการดำรงชีพของประชาชนได้ในบางส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดพะเยามีสภาพเป็นพื้นที่ป่า คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.89 ของพื้นที่ทั้งหมดโดยมีเนื้อที่ 3,287.19 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,054,493 ไร่ ถือเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนของเนื้อที่ป่าต่อพื้นที่จังหวัด ในลำดับที่ 3 ของกลุ่มลุ่มน้ำหลักในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ 2 โดยประเภทของป่าที่พบส่วนใหญ่เป็นป่าดิบเขาคิดเป็นร้อยละ 75.18 และป่าเบญจพรรณ ร้อยละ 23.32 ส่วนป่าเสื่อมโทรม ป่าแดง และ/หรือ ป่าเต็งรัง และ/หรือป่าโคก และ/หรือป่าแพะเสื่อมโทรม สวนป่าผสม สวนป่า ป่าไผ่ พบประปรายในพื้นที่ โดยรวมร้อยละ 2.77

2.3.2 ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดพะเยามีพื้นที่ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำอิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขงในลุ่มน้ำโขงตอนกลาง ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำ 7,388 ตารางกิโลเมตรมีปริมาณน้ำท่าตามธรรมชาติ 2,247 ล้านลูกบาศก์เมตร และบางส่วนของพื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำยมตอนบนที่มีแม่น้ำควม แม่น้ำจิม และแม่น้ำยมตอนบนไหลผ่าน สำหรับแหล่งน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดพะเยา บริเวณแอ่งเชียงราย – พะเยา – แม่สาย มีสภาพทางธรณีวิทยาประกอบด้วยชั้นน้ำ 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นน้ำบาดาลในตะกอนน้ำพายุคปัจจุบัน ตะกอนน้ำพายุคเก่า และตะกอนลานตะพักลำนํ้าระดับสูง

2.3.3 แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญของจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา มีแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญ ดังนี้

1. “กว๊านพะเยา” มีเนื้อที่ประมาณ 12,831 ไร่ หรือประมาณ 20.53 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันสามารถเก็บกักน้ำได้ 33.84 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ซึ่งสามารถช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรท้ายกว๊านพะเยา ใน ฤดูฝนได้ประมาณ 300,000 ไร่ และในฤดูแล้งได้ 13,000 ไร่
2. “หนองเล็งทราย” เป็นแหล่งน้ำที่เป็นต้นน้ำของลำน้ำอิง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่ใจ มีเนื้อที่ประมาณ 5,563 ไร่ และในปัจจุบันสามารถกักเก็บน้ำได้ 4 ล้านลูกบาศก์เมตร
3. “แม่น้ำอิง” มีต้นกำเนิดจากดอยหลวง อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอแม่ใจ ลำน้ำ ส่วนหนึ่งไหลไปรวมกันที่หนองเล็งทรายทำให้เกิดเป็นแหล่งน้ำอิง แล้วไหลลงสู่กว๊านพะเยา และไหลลงสู่ลำน้ำโขงที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีความยาวรวมทั้งสิ้น 240 กิโลเมตร และมีความยาวของลำน้ำที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพะเยา 154 กิโลเมตร
4. “แม่น้ำยม” มีต้นกำเนิดจากดอยภูลังกาของเทือกเขาฝิปันน้ำในเขตอำเภอปงแล้วไหลผ่านอำเภอเชียงม่วน ผ่านอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไหลมาบรรจบกันที่แม่น้ำน่าน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีความยาว ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา 120 กิโลเมตร และมีความยาวรวมทั้งสิ้น 550 กิโลเมตร

2.3.4 กว๊านพะเยา

เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดพะเยา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดพะเยา ทางปลายด้านทิศใต้ของแนวภูเขาตอยห้วยน้ำขาวและแนวภูเขาตอยสันกลาง ด้านตะวันออกเป็นที่ตั้งของชุมชน ด้านตะวันตกเป็นที่ราบกว้างลาดจากแนวภูเขาสูงสู่กว๊านพะเยา ตอนบนของกว๊านพะเยามีลักษณะเป็นแอ่งก้นกระทะ โดยมี

ลำน้ำสาขาที่ไหลมารวมกันที่กว๊านพะเยา จำนวน 11 ลำน้ำ คือ ห้วยแม่ปืม ห้วยแม่เหยียน ห้วยแม่ต๋ม ห้วยแม่ต้า ห้วยแม่ต๋อม ห้วยแม่ตุ๋่น ห้วยแม่เนาเรือ ห้วยแม่ต้า ห้วยทับข้าง ห้วยแม่ใส ลำน้ำอิงโดยมีลำน้ำอิง เป็นลำน้ำหลัก ไหลลงมาทางใต้ เข้ามารวมกันที่หนองเล็งทราย แหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ เนื้อที่ประมาณ 5,563 ไร่ ตั้งอยู่เหนือ กว๊านพะเยา อำเภอแม่ใจ และไหลลงมารวมกันที่กว๊านพะเยาจากนั้นไหลลงสู่ทิศเหนือ ลงสู่แม่น้ำโขง ที่จังหวัด เชียงราย โดยเมื่อปี พ.ศ.2482 ได้มีการก่อสร้างประตู ปิดกั้นลำน้ำอิง บริเวณศูนย์วิจัยประมงน้ำจืดพะเยาในปัจจุบัน ทำให้น้ำท่วมด้านเหนือน้ำเกิดเป็นกว๊านพะเยา มีอาณาเขตกว่า 15,000 ไร่ (ปัจจุบันมีพื้นที่ 12,831.25 ไร่) ลึกเฉลี่ย 1.93 เมตร สามารถเก็บน้ำ ได้เฉลี่ย 33.84 ล้านลูกบาศก์เมตร กว๊านพะเยาเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุดของภาคเหนือ ตั้งอยู่กลางตัวเมืองพะเยา เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อจังหวัดพะเยา

ทั้งนี้กว๊านพะเยาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ซึ่งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2532 เห็นชอบให้ “กว๊านพะเยา” เป็นแหล่งน้ำ ธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ที่ถูกจัดเป็น 1 ใน 263 แห่งทั่วประเทศ เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของจังหวัดพะเยา มีความสำคัญเป็นทั้งแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญของกรมประมง เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การเกษตร และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อีกทั้งจังหวัดพะเยา ได้ขอพระราชทาน “กว๊านพะเยา เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ” ซึ่งสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ได้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อขอพระราชวินิจฉัยให้กว๊านพะเยา เป็นโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และทรงมีพระราชดำริให้รับโครงการพัฒนากว๊านพะเยา ในส่วนของงานด้าน สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรแหล่งน้ำ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยให้มูลนิธิชัยพัฒนาเป็นหน่วยงาน หลักในการประสานงานและจัดทำแผนพัฒนาต่อไป

ตารางที่ 28 แสดงความต้องการใช้น้ำในพื้นที่จังหวัดพะเยา พ.ศ.2547 – 2567

ลุ่มน้ำ	น้ำเพื่อการเกษตร				น้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค		
	ความต้องการ (ล้าน ม. ³)	ชลประทาน (ล้าน ม. ³)	หน่วยงานอื่น (ล้าน ม. ³)	ขาด (ล้าน ม. ³)	ความต้องการ (ล้าน ม. ³)	สร้างแล้ว (ล้าน ม. ³)	ขาด (ล้าน ม. ³)
อิงตอนบน	164.670	58.488	46.807	59.375	3.670	0.600	3.070
อิงตอนกลาง	550.509	63.551	17.119	468.839	4.510	0.490	4.020
น้ำลาว	151.310	12.955	19.663	118.692	2.310	0.390	1.920
รวม	866.489	134.994	84.589	646.906	10.490	1.480	9.010
น้ำยมตอนบน	111.370	4.008	3.827	103.535	1.370	0.040	1.330
น้ำควรว	25.270	1.956	0.022	23.292	0.270	0.040	0.230
น้ำปี้	10.290	6.260	1.967	2.063	0.290	0.070	0.220
รวม	146.930	12.224	5.816	128.890	1.930	0.150	1.780
รวมทั้งสิ้น	1,013.419	147.218	90.405	775.796	12.420	1.630	10.790

ที่มา : โครงการชลประทานพะเยา , สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพะเยา

จากข้อมูลสถานการณ์ข้างต้น จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่ประชากรทำอาชีพการเกษตรเป็น ส่วนใหญ่ และจากปริมาณการใช้น้ำเพื่อการเกษตรยังไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการผลิต ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี แนวทางพัฒนาแหล่งน้ำให้มีปริมาณน้ำที่สามารถกักเก็บไว้ในช่วงฤดูแล้ง เพื่อสนับสนุนการผลิตในช่วงฤดูแล้ง